

Cyfarfod:		CYD-BWYLLGOR CORFFEDIG Y CANOLBARTH
Dyddiad Cyfarfod:	y	Dydd Lun 29 Ionawr 2024
Teitl yr Adroddiad:		Adroddiad ar Safonau'r Gymraeg ar gyfer Cyd-Bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (CBCC)
Diben Adroddiad:	yr	Darparu diweddariad i aelodau CBCC a ffordd ymlaen arfaethedig o ran yr Hysbysiad Cydymffurfiad Drafft a gyflwynwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg
Penderfyniad geisir:	a	Ystyried a chymeradwyo'r argymhellion yn Adran 11 yr adroddiad
Awdur Adroddiad:	yr	Eifion Evans, Prif Weithredwr, Cyd-Bwyllgor Corfforedig y Canolbarth
Swyddog Cyllid:		Duncan Hall, Swyddog Adran 151
Swyddog Cyfreithiol:		Clive Pinney, Swyddog Monitro

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn darparu diweddariad i aelodau am gydymffurfiaeth CBCC â Safonau'r Gymraeg ynghyd ag argymhellion yn Adran 11 yr adroddiad.

2. Cefndir

Yn dilyn cyflwyno'r Cyd-Bwyllgorau Corfforaethol, cafodd nifer o reoliadau/gorchmynion eu gwneud ochr yn ochr â'r Rheoliad Sefydlu ym mis Mawrth 2021.

Maen nhw'n cynnwys y canlynol:

Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) 202. Mae'r rheoliadau diwygio yn darparu fod y CBCC a sefydlwyd gan reoliadau a wnaed o dan Ran 5 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn atebol i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg oddi fewn i Fesur y Gymraeg 2011.

Derbyniodd Prif Weithredwr Corfforaethol CBCC lythyr oddi wrth Gomisiynydd y Gymraeg (GG) dyddiedig 4 Hydref a oedd yn datgan, yn dilyn cyfarfodydd un i un gyda chynrychiolydd o'n sefydliad, fod y Comisiynydd bellach yn dechrau ar broses ymgynghori statudol gyda CBCC, o dan adran 47 Mesur y Gymraeg.

Bydd y Cyfnod Ymgynghori ar yr hysbysiad cydymffurfio drafft yn dechrau ar 4 Hydref 2023 a bydd yn dod i ben ar 5 Ionawr 2024. Fodd bynnag, i alluogi CBCC ystyried yr adroddiad hwn cytunwyd ar estyniad tan 26 Ionawr 2024, gyda Swyddfa'r Comisiynydd.

Dylid nodi fod yr hysbysiad cydymffurfiaid drafft a gyflwynwyd i'r CBCC yn cynnig mabwysiadu safonau Cyngor Sir Ceredigion ac nid rhai Cyngor Sir Powys. Byddai hynny'n arwain at faich ariannol enfawr i'r CBCC.

Ar 14 Rhagfyr 2023, trefnodd CLILC gyfarfod gyda Swyddfa'r Comisiynydd a holl CBCCau yng Nghymru. Roedd Prif Weithredwr CBCC yn bresennol yn y cyfarfod hwn ynghyd â Rheolwr Rhaglenni Strategol CBCC.

3. Y Ffordd Ymlaen Arfaethedig

Trafodwyd y canlynol yn ystod y cyfarfod a gynhaliwyd gyda Swyddfa'r Comisiynydd:

I ba raddau y byddai CBCC yn credu y byddai defnyddio Safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Powys fel gwaelodlin ar gyfer cydymffurfio â rheoliadau'r Iaith Gymraeg, yn rhesymol ac yn gymesur.

Yn ystod y trafodaethau a gynhaliwyd gyda Swyddfa'r Comisiynydd, cytunwyd ar y canlynol:

- a) Gallai CBCC ymateb i'r ymgynghoriad drwy awgrymu Safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Powys fel gwaelodlin ar gyfer cydymffurfio â Rheoliadau'r Iaith Gymraeg 2021.
- b) Bydd CBCC yn barod i weithio ar wneud cynnydd i wella ar safonau'r Gymraeg y mae wedi eu mabwysiadu yn ei hysbysiad cydymffurfiaeth ac yn cyflawni Safonau'r Gymraeg Ceredigion.
- c) Bydd gofynion adrodd yn ôl blynyddol ar gyfer CBCC yn unol â'r trefniadau presennol ar gyfer y ddau Awdurdod Lleol. Disgwylir i'r adroddiad cyntaf fod yn barod erbyn mis Mehefin 2025.
- d) Y graddau y gallai gweithgareddau hyrwyddo CBCC gael eu hymgorffori i mewn i strategaethau presennol yr awdurdodau lleol perthnasol pan fyddant yn barod am adolygiad nesaf.

4. Argymhellion

- a) Mae CBCC yn cymeradwyo'r argymhellion canlynol:
- Bod CBCC yn mabwysiadu safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Powys fel gwaelodlin ar gyfer cydymffurfio â Rheoliadau'r Gymraeg 2021.
 - Bydd CBCC yn gweithio ar gynnydd tuag at welliant o ran Safonau'r Gymraeg y mae wedi eu mabwysiadu.
 - Bydd y gofynion adrodd yn ôl blynyddol ar gyfer y CBCC yn unol â'r trefniadau presennol ar gyfer y ddau Awdurdod Lleol. Disgwylir yr adroddiad cyntaf erbyn diwedd mis Mehefin 2025.
 - I ba raddau y gallai gweithgareddau hyrwyddo CBCC gael eu hymgorffori yn strategaethau presennol yr awdurdodau lleol perthnasol pan fyddant yn cael eu hadolygu nesaf.
- b) Bod CBCC yn darparu ymateb generig i lythyr ymgynghoriad Comisiynydd y Gymraeg, dyddiedig 4 Hydref 2023, ar yr hysbysiad cydymffurfiad drafft erbyn y dyddiad estynedig a gytunwyd, sef 26 Ionawr 2024.

5. Effaith Ariannol

5.1 Byddai yna gostau sylweddol i CBCC pe byddai'n mabwysiadu Safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Ceredigion yn sgil y gwahaniaeth o ran Safonau'r ddau Awdurdod Lleol.

6. Asesiad Effaith Integredig:

6.1 Nid oes yna ofyniad am Asesiad Effaith Integredig ar gyfer yr adroddiad hwn.

7. Effaith ar y Gweithlu:

7.1 Nid oes unrhyw oblygiadau o ran y gweithlu i CBCC yn yr adroddiad hwn. Caiff yr holl ofynion o ran adnoddau i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg eu hymgymryd gan yr Awdurdodau Lleol priodol.

8. Effeithiau Cyfreithiol:

8.1 Nid oes unrhyw oblygiadau Cyfreithiol oddi fewn i'r adroddiad hwn.

9. Effeithiau Rheoli Risg:

9.1 Nid oes unrhyw oblygiadau Rheoli Risg oddi fewn i'r adroddiad hwn.

10. Ymgynghoriad:

10.1 Ymgwymerwyd â'r ymgynghoriad y cyfeiriwyd ato yn yr adroddiad hwn gan Gomisiynydd y Gymraeg.

11. Rhesymau dros y Penderfyniad Arfaethedig:

11.1 Sicrhau bod CBCC yn bodloni gofynion Comisiwn y Gymraeg a'i fod yn cydymffurfio â Gofynion y Gymraeg 2021.

12. Argymhellion

Mae CBCC yn cymeradwy'r argymhellion canlynol:

- a) Mae CBCC yn mabwysiadu safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Powys fel gwaelodlin ar gyfer cydymffurfio â Rheoliadau'r Gymraeg 2021.
- b) Bydd CBCC yn gweithio ar gynnydd tuag at wella o ran Safonau'r Gymraeg y mae wedi eu mabwysiadu.
- c) Bydd y gofynion adrodd yn ôl blynyddol ar gyfer y CBCC yn unol â'r trefniadau presennol ar gyfer y ddau Awdurdod Lleol. Disgwylir yr adroddiad cyntaf erbyn diwedd mis Mehefin 2025.
- d) I ba raddau y gallai gweithgareddau hyrwyddo CBCC gael eu hymgorffori yn strategaethau presennol yr awdurdodau lleol perthnasol pan fyddant yn cael eu hadolygu nesaf.
- e) Bod CBCC yn darparu ymateb generig i lythyr ymgynghoriad Comisiynydd y Gymraeg, dyddiedig 4 Hydref 2023, ar yr hysbysiad cydymffurfiad drafft erbyn y dyddiad estynedig a gytunwyd sef 26 Ionawr 2024.